

Quản lý hoạt động giảng dạy môn Âm nhạc ở các trường tiểu học theo Chương trình Giáo dục phổ thông 2018

Hoàng Hải*

*Học viên cao học, Trường Đại học Trà Vinh

Received: 10/6/2024; Accepted: 18/6/2024; Published: 28/6/2024

Abstract: From research results on managing Music teaching activities in primary schools in Binh Thanh district, Ho Chi Minh City according to the 2018 General Education Program; The article presents some theoretical issues of the above issue

Keywords: Teaching Primary School Music, 2018 General Education Program

1. Đặt vấn đề

Từ lâu, âm nhạc là một môn học chính thức trong Chương trình Giáo dục phổ thông (CTGDPT) và vai trò của môn Âm nhạc trong trường tiểu học (TH) là một trong những môn học chính thức và là môn học được tất cả HS tại các khối cũng như các cấp học luôn luôn chờ đón.

Âm nhạc không chỉ là một môn học cung cấp kiến thức về âm nhạc mà còn có vai trò quan trọng trong sự phát triển toàn diện của HS. Nó ảnh hưởng đến khả năng ngôn ngữ, tư duy sáng tạo, kỹ năng xã hội và giúp HS phát triển nhạy bén về cảm xúc và cảm nhận nghệ thuật. Do đó, quản lý hoạt động giảng dạy (QLHĐGD) môn Âm nhạc là một yếu tố quan trọng nhằm đảm bảo chất lượng giáo dục tại bậc TH.

Nghiên cứu về QLHĐGD môn Âm nhạc ở bậc TH mang tính ứng dụng cao. Kết quả của nghiên cứu có thể được áp dụng trực tiếp trong việc nâng cao chất lượng giảng dạy âm nhạc ở các trường Tiểu học. Nghiên cứu QLHĐGD môn Âm nhạc ở bậc TH có thể đáp ứng được nhu cầu này và đóng góp vào việc nâng cao hiệu quả giảng dạy. Thời lượng của tiết dạy Âm nhạc nói chung chỉ có 35- 40 phút – 1 tiết/tuần, trong đó nội dung chủ yếu chiếm phần lớn thời gian là học hát. Bài viết trình bày về nghiên cứu về QLHĐGD môn Âm nhạc ở các trường TH quận Bình Thạnh, TP Hồ Chí Minh theo CTGDPT2018.

2. Nội dung và kết quả nghiên cứu

2.1. Môn Âm nhạc theo CTGDPT 2018

Theo CTGDPT2018 được ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26/12/2018 của Bộ trưởng Bộ GD&ĐT thì: *Âm nhạc là loại hình nghệ thuật sử dụng âm thanh để diễn tả cảm xúc, thái độ, nhận thức và tư tưởng của con người. Âm nhạc là một phần thiết yếu của các nền văn hoá, gắn bó và ảnh hưởng sâu sắc đến đời sống xã hội. Âm nhạc làm phong phú những giá trị tinh thần của nhân loại, là*

phương tiện giúp con người khám phá thế giới, góp phần nâng cao chất lượng cuộc sống.

Một số yêu tố cần thiết để có một bài giảng hiệu quả.

Riêng với môn *ÂNTH* được chia thành các phân môn: *Học hát, Tập đọc nhạc, phát triển khả năng nghe nhạc; trong đó học hát là nội dung chủ yếu, chiếm đa số thời lượng của chương trình Âm nhạc Tiểu học. Nó còn là sự tổng hợp của các phân môn khác như tập đọc nhạc, âm nhạc thường thức. Qua nội dung các bài hát và các hoạt động giúp HS hình thành thói quen nhận xét sự vật, sự việc, diễn tả được cảm nhận của mình về vẻ đẹp của thiên nhiên, của con người, của vạn vật xung quanh từ đó thêm yêu và trân trọng cuộc sống.*

Trước tiên, người giảng cần có kiến thức sâu về nội dung mà mình đang giảng dạy. Điều này đảm bảo rằng GV có khả năng truyền đạt thông tin một cách chính xác và đầy đủ.

Thứ hai, người giảng cần có khả năng sử dụng các PP giảng dạy phù hợp với đối tượng HS. Điều này bao gồm việc sử dụng các PP trực quan, thực hành và tương tác để giúp HS hiểu bài học một cách tốt nhất.

Thứ ba, một yếu tố quan trọng khác là tạo ra một môi trường học tập tích cực và hỗ trợ. Người giảng cần tạo điều kiện cho HS tham gia và thảo luận, khuyến khích họ tự tìm hiểu và phát triển khả năng tư duy.

Trong CTGDPT, nội dung môn Âm nhạc được phân chia theo hai giai đoạn. Giai đoạn giáo dục cơ bản: Âm nhạc là môn học bắt buộc từ lớp 1 đến lớp 9, bao gồm những kiến thức và kỹ năng cơ bản về hát, nhạc cụ, nghe nhạc, đọc nhạc, lí thuyết âm nhạc, thường thức âm nhạc. Chương trình giáo dục âm nhạc giúp HS trải nghiệm, khám phá và thể hiện bản thân thông qua các hoạt động âm nhạc nhằm phát triển năng lực thẩm mĩ, nhận thức được sự đa dạng của thể giới âm nhạc và mối liên hệ giữa âm nhạc với

văn hoá, lịch sử cùng các loại hình nghệ thuật khác; đồng thời hình thành ý thức bảo vệ và phổ biến các giá trị âm nhạc truyền thống.

Giai đoạn giáo dục định hướng nghề nghiệp: Âm nhạc là môn học được lựa chọn theo nguyện vọng và định hướng nghề nghiệp của HS. Nội dung môn học bao gồm kiến thức và kỹ năng mở rộng, nâng cao về hát, nhạc cụ, nghe nhạc, đọc nhạc, lí thuyết âm nhạc, thường thức âm nhạc”.

Hoạt động giảng dạy môn Âm nhạc ở các trường tiểu học

HĐGD là một phần quan trọng trong quá trình dạy học. HĐGD được nhiều người có cùng định nghĩa là quá trình truyền đạt kiến thức, kỹ năng và giá trị từ người dạy đến người học. Nó không chỉ đơn thuần là việc truyền đạt thông tin, mà còn bao gồm việc tạo động lực, khơi dậy sự tò mò và khám phá của người học. Giảng dạy có vai trò quan trọng trong việc xây dựng nền tảng kiến thức cho HS. Nó giúp HS hiểu và áp dụng kiến thức vào thực tế, phát triển kỹ năng tư duy, sáng tạo và giao tiếp. Giảng dạy cũng giúp HS phát triển ý thức và giá trị đạo đức, rèn luyện kỹ năng sống cần thiết để thành công trong cuộc sống. Giảng dạy không chỉ ở việc truyền đạt kiến thức mà còn ở việc tạo cơ hội cho HS phát triển cá nhân, khám phá và khai thác tiềm năng của mình. Đồng thời, giảng dạy cũng giúp HS xây dựng lòng tự tin, tinh thần hợp tác và sẵn sàng đối mặt với thách thức. Giảng dạy là quan trọng và đóng vai trò không thể thiếu trong quá trình dạy học. Nó giúp xây dựng nền tảng kiến thức, phát triển kỹ năng và giá trị cho HS, đồng thời tạo cơ hội cho sự phát triển cá nhân và khám phá tiềm năng. Như vậy, hoạt động giảng dạy môn Âm nhạc ở các trường tiểu học, chính là quá trình GV truyền đạt kiến thức, kỹ năng và các giá trị từ môn Âm nhạc cấp tiểu học theo phân phối CTGDPT2018 đến HS. Nó không chỉ đơn thuần là việc truyền đạt thông tin môn Âm nhạc theo phân phối chương trình, mà còn bao gồm tạo động lực, khơi dậy sự tò mò và khám phá của HS về lĩnh vực âm nhạc.

QLHĐGD môn Âm nhạc ở các trường TH theo CTGDPT 2018

QLHĐGD môn Âm nhạc ở các trường TH theo CTGDPT2018 là quá trình người quản (Hiệu trưởng) hoạch định, tổ chức, chỉ đạo, điều khiển, kiểm tra HĐGD môn Âm nhạc của GV ở các trường TH theo CTGDPT 2018; nhằm đạt được mục tiêu giảng dạy đã đề ra. Như vậy QLHĐGD môn Âm nhạc thực chất là những tác động của chủ thể quản lý vào quá trình giảng dạy (được tiến hành bởi GV và HS, với sự hỗ

trợ đắc lực của các trang thiết bị) nhằm hình thành năng lực Âm nhạc của HS... góp phần phát triển toàn diện nhân cách HS theo mục tiêu đào tạo của nhà trường tiểu học.

Theo đó về cơ bản QLHĐGD môn Âm nhạc ở các trường TH theo CTGDPT2018, chính là quá trình QLHĐGD môn Âm nhạc của GV, vì thế đòi hỏi người quản lý phải nắm vững mục đích, nội dung, yêu cầu của HĐGD Âm nhạc để đưa ra những quyết định QL đúng đắn đồng thời cũng đảm bảo mềm dẻo, linh hoạt để đưa HĐGD vào kỷ cương, nề nếp, nhưng vẫn phát huy được khả năng sáng tạo của GV trong thực hiện được nhiệm vụ của mình.

2.3.1. Lập kế hoạch QLHĐGD môn Âm nhạc ở các trường TH theo CTGDPT2018. là quản lý sự sắp xếp một cách hợp lí, khoa học những công việc nào đó cần phải thực hiện trong một thời gian nhất định với những GV, nội dung chương trình giảng dạy và vật chất cụ thể kèm theo. Lập kế hoạch tổ chức HĐGD môn Âm nhạc ở trường TH phải nắm chắc ba vấn đề quan trọng, đó là: làm cái gì? làm như thế nào? ai làm? Để giải quyết vấn đề “Làm cái gì”, Hiệu trưởng nhà trường phải có những định hướng ngay từ đầu năm học theo nội dung từng bài học từng khối lớp theo phân phối chương trình 2018. Nội dung cụ thể và yêu cầu cần đạt ở các lớp; Căn cứ yêu cầu cần đạt về năng lực và nội dung giáo dục âm nhạc đối với từng khối lớp, chương trình môn Âm nhạc xác định nội dung giáo dục và yêu cầu cần đạt ở mỗi lớp. Các yêu cầu cần đạt ở mỗi lớp vừa cụ thể hoá yêu cầu đối với cấp học vừa thể hiện kết quả giáo dục gắn với mỗi nội dung giáo dục, chủ đề học tập cụ thể. Mỗi lớp học sau đều có những yêu cầu riêng cao hơn, đồng thời bao gồm yêu cầu đối với các lớp học trước đó. Một số yêu cầu cần đạt tuy được lặp lại ở nhiều lớp hoặc tất cả các lớp nhưng gắn với nội dung giáo dục, chủ đề học tập cụ thể nên vẫn thể hiện mức độ cao hơn của lớp sau so với lớp trước. Cần lựa chọn hoạt động giảng dạy môn Âm nhạc sao cho phù hợp với độ tuổi và nhận thức của các em và nội dung chương trình.

2.3.2. Tổ chức HĐGD môn Âm nhạc ở các trường TH theo CTGDPT 2018

Tổ chức HĐGD môn Âm nhạc ở các trường TH theo CTGDPT2018 là quá trình thiết lập cấu trúc quan hệ giữa các thành viên, các bộ phận. Từ đó, chủ thể quản lý (Hiệu trưởng) tác động đến đối tượng quản lý một cách có hiệu quả bằng cách điều phối các nguồn lực của tổ chức như nhân lực, vật lực và tài lực. Quá trình xây dựng và hoàn thiện cơ cấu tổ chức phải đảm bảo các yêu cầu: tính tối ưu, tính linh

hoạt, độ tin cậy và tính kinh tế. Trong quá trình xây dựng cơ cấu tổ chức quản lý cần tính đến các nhân tố: Ai làm? Chính là người CBQL, GV bộ môn, HS và các lực lượng tham gia, có thể mời thêm các chuyên gia, cha mẹ HS, địa phương, các tổ chức có liên quan. Thời gian thực hiện: Ngày, tuần, tháng, học kỳ. Kết quả và yêu cầu cần đạt theo từng nội dung của từng bài học cụ thể của từng lớp, khối lớp

2.3.3. Chỉ đạo phương pháp, hình thức HĐGD môn Âm nhạc ở các trường TH theo CTGDPT2018

Theo CTGDPT2018 được ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018 thì: “Chương trình môn Âm nhạc thực hiện PPDH theo xu hướng giáo dục hiện đại, phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của HS trong học tập và phát triển tiềm năng hoạt động âm nhạc. GV chủ động xây dựng môi trường học tập thân thiện để HS có cơ hội giao tiếp, hợp tác, trải nghiệm, tìm tòi kiến thức và phát huy tiềm năng âm nhạc; linh hoạt kết hợp nhóm PPGD dùng lời với nhóm PP tổ chức hoạt động; tăng cường cho HS trải nghiệm và khám phá nghệ thuật âm nhạc thông qua học trong lớp, xem biểu diễn ca nhạc, tham quan di sản văn hoá, giao lưu với các nghệ sĩ, nhạc sĩ, nghệ nhân; dành thời gian thích hợp cho những HS có năng khiếu âm nhạc thực hiện vai trò hạt nhân và phát triển năng lực âm nhạc cá nhân. Quá trình phát triển năng lực âm nhạc là quá trình rèn luyện các kỹ năng thực hành, luyện tập, biểu diễn,... một cách thường xuyên và lâu dài.

a) PP hình thành, phát triển các phẩm chất chủ yếu Các phẩm chất yêu nước, nhân ái, chăm chỉ, trung thực, trách nhiệm được hình thành, phát triển ở HS thông qua nội dung học tập, cách thức tổ chức các hoạt động học tập, trải nghiệm, khám phá âm nhạc trong và ngoài nhà trường.

b) PP hình thành, phát triển các năng lực chung Chương trình môn Âm nhạc góp phần giúp HS hình thành và phát triển những năng lực chung được quy định trong Chương trình tổng thể:

– Năng lực tự chủ và tự học GV hướng dẫn HS luyện tập, tìm hiểu các tác phẩm âm nhạc với nhiều hình thức và thể loại khác nhau;

– Năng lực giao tiếp và hợp tác GV tổ chức các hoạt động âm nhạc tập thể, tạo điều kiện cho HS được trải nghiệm trong môi trường giao tiếp rộng rãi và có tính hợp tác cao; chú trọng phát triển cảm xúc thẩm mỹ cho HS.

– Năng lực giải quyết vấn đề và sáng tạo GV khuyến khích HS tích cực, chủ động, sáng tạo trong hoạt động học tập; thường xuyên tổ chức những hoạt

động sáng tạo âm nhạc từ dễ đến khó, giúp HS biết đề xuất ý tưởng, tạo ra sản phẩm mới, không suy nghĩ theo lối mòn, hiểu và sử dụng âm nhạc

1.2.4. Kiểm tra, đánh giá QLHĐGD môn Âm nhạc ở các trường TH theo CTGDPT 2018.

Kiểm tra, đánh giá QLHĐGD môn Âm nhạc ở các trường TH theo CTGDPT2018 sẽ giúp Hiệu trưởng kịp thời phát hiện và điều chỉnh những lệch lạc, sai sót trong quá trình thực hiện kế hoạch quản lý; từ đó đưa ra những uốn nắn, sửa chữa cần thiết. Muốn thực hiện tốt công tác này thì hiệu trưởng cần phải:

- Xây dựng được các tiêu chí đánh giá KQHT của HS sát với mục đích yêu cầu của từng môn học, từng hoạt động, trong từng thời điểm.

- Xây dựng lực lượng đánh giá có uy tín đối với từng hoạt động,

- Sử dụng nhiều hình thức đánh giá

- Kiểm tra HĐGD của GV đối với việc thực hiện các mục tiêu giáo dục của tổ chức giảng dạy môn Âm nhạc.

- KTĐG tinh thần thái độ, ý thức tham gia các hoạt động học của HS và mức độ đạt được về kiến thức, kỹ năng, năng lực cần được hình thành của HS.

Sau khi kiểm tra đánh giá phải tổ chức rút kinh nghiệm, chỉ ra được những mặt đạt được và chưa được của hoạt động giảng dạy môn Âm nhạc,

3. Kết luận

Trên cơ sở nghiên cứu lý luận, tác giả đã phân tích và hệ thống hóa các khái niệm có liên quan đến quản lý giảng dạy môn ANTH theo CTGDPT 2018. Đặc biệt, tác giả khái quát cơ sở lý luận về giảng dạy môn Âm nhạc; QLHĐGD môn Âm nhạc ở các trường THtheo CTGDPT 2018; đó là một quá trình lập kế hoạch, tổ chức, chỉ đạo và kiểm tra được tiến hành bởi hiệu trưởng và CBQL trường học trong sự phối hợp và phân công rõ ràng và đặc biệt phát huy vai trò của GV bộ môn cùng các tổ chức cá nhân trong và ngoài nhà trường.

Tài liệu tham khảo

1. Ban Chấp hành TƯ (2013), *Nghị quyết số 29-NQ/TW - Ban Chấp hành Trung ương (2013), về đổi mới căn bản toàn diện GD&ĐT*. Hà Nội

2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT, ngày 26/12/2018 Ban hành Chương trình giáo dục phổ thông*,

3. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020), *Thông tư 28/2020/TT-BGDĐT - Điều lệ trường tiểu học, ngày 04 tháng 9 năm 2020*. Hà Nội

4. Quốc hội (2019), *Luật Giáo dục (Sửa đổi bổ sung 2019)*. Hà Nội